

Středověká filozofie

Středověk představuje dlouhý úsek v dějinách evropské filozofie, který je bezprostředně svázán s *křesťanským náboženstvím*. Jen ti filozofové, kteří sdíleli náboženské a křesťanské postoje, mohli dojit uznání. Tímto vyhraněným postojem se středověká filozofie liší od předcházející antické a následující renesanční filozofie.

Křesťanství vzniklo v 1. – 2. stol. n. l. ve východních provinciích Římské říše a rozšířilo se ve středomořském prostředí. Všechny pokusy o změnu sociálních podmínek té doby selhávaly, zbývalo jen věřit na zázrak. Tuto víru přineslo nové náboženství – **křesťanství**.

Prvotní křesťanství se zformovalo jako křesťanství nespokojených mas, otroků, svobodné chudiny. Stalo se hnutím, které vyjadřovalo protest utiskovaných a dávalo jim naději na lepší život v posmrtném životě. Postupně se ke křesťanům přidávali i ostatní vrstvy společnosti. Vzniká *klérus*(kněží, biskupové), formuje se církevní organizace. Za císaře Konstantina Velikého(323-337) bylo křesťanství oficiálně uznáno a stalo se *státním náboženstvím*.

Rozdělení středověké filozofie

1. **fáze** (1. - 8.st.) – dochází k utváření křesťanské filozofie, prolínání s filozofií antiky, formuje se křesťanská věrouka.

Patristika – můžeme ji rozdělit na dvě období – v prvním byly položeny základy křesťanských dogmat. Končí rokem 325, kdy se konal koncil v Nikáji. Ve druhém období dochází k rozpracování dogmatiky a filozofie hlavně zásluhou **Aurelia Augustina**.

2. **fáze** (9.-15.st.) – nazývá se období **scholastiky**, v němž dochází k systematickému rozpracování křesťanské filozofie. Má tři období: **1. raná scholastika (9.-12.st.)**

2. vrcholná scholastika (13.st.)

3. pozdní scholastika (14.-15.st.)

Období patristiky

Název patristika je odvozen od slova „páter“ – *otec*. Je zde kladen důraz na mystiku a náboženství, jako zdroje pravdy. Do pozadí ustupuje systém filozofického dokazování. Je zde silný vliv **platónské filozofie**. Křesťanství musí o svoje místo bojovat, zejména s antickou, pohanskou filozofií. Nejnebezpečnější byl proud zvaný **gnosticismus a manichejismus**.

Aurelius Augustinus (354-430)

Největší křesťanský myslitel období patristiky. Narodil se v severní Africe, studoval v Kartágu, Římě a Milánu rétoriku a filozofii. Chtěl najít pravdu a tu nakonec nachází v křesťanství. Později byl jmenován biskupem severoafrického města Hippó. Svou literární činnost zahájil odsouzením mylných učen, ohrožujících samou podstatu křesťanství(manicheismus, gnosticismus, skepticizmus aj.). Augustinova filozofie vznikla jako symbióza křesťanských a starověkých doktrín. Hlavním zdrojem byl platónismus, jeho učení ovlivnilo v 5. a 6. stol. celou západní křesťanskou Evropu.

Dílo: „*Vyznání*“, „*O obci Boží*“, „*O Trojici*“.

Bůh je nejvyšší podstatou. Stvořil svět a neustále jej zachovává. Je předmětem a současně i příčinou poznání. Je nejvyšším dobrem a příčinou veškerého dobra, je to dokonalé, absolutní bytí. Je také osobou plnou lásky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pracovní list byl vytvořen v rámci projektu "Nová cesta za poznáním", reg. č. CZ.1.07/1.5.00/34.0034, za finanční podpory Evropského sociálního fondu a rozpočtu ČR.

Uvedená práce (dílo) podléhá licenci Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko

**Trojedinost Boha – Bůh vystupuje ve třech osobách: 1. Bůh Syn
2. Bůh Otec
3. Duch Svatý**

Duše je svébytná substance, není tělesnou vlastností ani druhem těla. Od těla se odlišuje svou dokonalostí, tato dokonalost pochází od Boha. Základem duchovního života je vůle, nikoli rozum. Existují dva světy: *ideální* v Bohu, *reálný* je vytvořen v prostoru a čase. Vznikl umístěním ideje v hmotě.

Poznání je možné, *odmítá smyslové poznání* jako jediný zdroj poznání. Poznání Boha a lásky k němu je jediným cílem Augustina. Pravdu o Bohu nemůže poznat rozum, ale víra k němu. Je to věcí **vůle**. Usiloval o jednotu víry a poznání: „*Rozuměj, abys mohl věřit, věř, abys rozuměl*“.

Zdroje poznání – dva: *zkušenost* – smyslový kontakt s věcmi okolního světa;
získávání poznatků od jiných – toto zprostředkované poznání je vírou.

Hodnocení dobra a zla – Bůh stanovil přírodu jako dobrou, ale otrávila ji zlá vůle. Zlo je jen nedostatkem dobra. Zlo pochází od člověka, dobro od Boha.

Učení o predestinaci – Adam se narodil svobodný bez hříchů, měl možnost dosáhnout nesmrtelnosti. Dopustil se však hříchu – všichni lidé jsou tedy dědičně zatíženi hříchem. Některé Bůh vykoupí, jiné zavrhne.

Aurelius Augustinus položil základy nové křesťanské filozofie, která byla dále rozvíjena. Jeho dílo nemá jednolité charakter, nevytváří jednotný systém. Je však pramen, z něhož dlouho čerpala křesťanská filozofie.

Literatura:

Störig, H.J. *Malé dějiny filozofie*, vydalo nakladatelství Zvon Praha 1991, ISBN 80-7113-041-9